

Augsburg, 20. Februar 1557

An Cyprian Leovitius

Druck: Leovitius, Ephemeridum opus, Augsburg 1557, I, fol. y5v-y6r; Leovitius, Brevis et perspicua ratio, London 1558, II, fol. B1r-v.

NOBILI VIRO, D. CYPRIANO LEOVITIO

à Leonicia, excellenti Mathematico etc.

Hieronymus Vvolfius S. D.

Non sine periculo voluntati tuae morem gessi. Verendum enim mihi esse video, ne et ab Astrologiae cultoribus paruam gratiam inierim, et à diuinae matheseos reprehensoribus ridear, ut qui patroni parum diserti nec satis diligentis munere functus, aut etiam praeuaricatus sim, et cum aduersarijs colluserim. Ac ipse quidem fateri cogor, ad hanc causam pro dignitate agendam, eruditionem et facundiam maiorem requiri, quàm quantam mihi Mercurius, omni praesidio Veneris et Iouis, ut scis, destitutus, et infestis Saturni et Lunae radijs pulsatus, largiri potuit. Qui autem maius studium, et synceriorem clientis amorem ad defensionem afferret: neminem prorsus esse arbitror. Nam si quisquam mortalium viuit, cui innatum sit Philosophiae, id est, cognoscendae veritatis, et omnium bonarum artium, astrologiae verò inprimis, sumnum desiderium: is ego profectò fui, et sum adhuc aliqua ex parte: tametsi negare non possum, tot et tam perpetuis Fortunae aduersationibus, ardorem illum nonnihil restinctum esse, ac parum abesse, quin cum perdiscendi spe, discendi quoque voluntatem abiecerim. Quòd si omnia mihi nunc integra essent, et vitam, ut Antipho dixit, tanquam talum transponere liceret: longè aliam rerum mearum rationem inirem: quandoquidem Natura et Fortuna mea ex diametro pugnant. Nam Philosophiae doctrinam, quam illa ἔργον mihi esse voluit, haec πάρεργον fecit, et ab ineunte aetate πλείω μοὶ τὰ πάρεργα γέγονε τῶν ἔργων, ut tum demum nocturno quodam furto philosophari mihi, sed nimium paucis, liceret, cum alijs curis et occupationibus essem vacuus. Vnde factum est, ut animus meus in plures et ferè contrarias res distractus, ad perfectam liberalium artium cognitionem aspirare, et solidam laudem in vlo genere adipisci non potuerit. Quae mihi calamitas, etsi non raro Vergilianum illud gementi,

Heu nihil inuitis fas quenquam fidere diuis:

aequo animo ferenda est, et facilius sanè ferretur, nisi fato nescio quo (malo certè quidem, ut Aristarchi affirmant) non modò scriptor, sed et GR., si Dijs placet, exitissem, et siglinam non ab urceo, sed à dolio auspicatus, in amplissimum theatrum nasutissimae literatorum nationis prodijsem, idqúe saepius,

μακρὰ βιβάς, χερσὶν κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.

Sed ne longius ab insituto aberrem, non voluntas ornandae professionis tuae mihi defuit, sed facultas: ingenij, doctrinae, eloquentiae inopia, et exiguum tantae rei tractandae spatum conatus meos impedierunt. In quo si qua culpa commissa est, et commissam esse non nego: tu, qui temeritatis huius praecipiuus autor mihi fuisti, et nihil tale cogitantem, ad euulgandum hoc προγύμνασμα impulisti, in eodem crimine mecum haereas necesse est, et ad vtriusque nostrum defensionem, potentissimi et benignissimi tui Mecaenatis omnem opem, omnem autoritatem conferas, nisi forte

Causa patrocinio non bona maior erit.

apud eos praesertim, qui τὸ ἀκριβοδίκαιον spectant, nec vllam aequi boniqliue rationem habent. Nam ab ipsa Vrania, quae, Dea cum sit, intimos vtique pectoris mei recessus perspicit, non modò veniam, sed gratiam quoque me consecuturum scio. Neque Astrologia mihi irascetur,

quasi aduersarijs nimium concesserim, quae profectò tantum odium atque inuidiam nunquam suscepisset, si laudatoribus minus impudentibus vsa, ne dicam si à lenonibus paulò verecundioribus prostituta fuisset. Inuidum est mortalium ingenium, ait Cicero, et facilimè alienis laudibus offenditur, eoqúe magis, si laudatores multum oris, parum frontis, et minimum pectoris habuerint, et quae verbis iactarint, re ipsa demonstrare ac praestare non potuerint. Hinc factum est, ut diuina haec scientia penè in proverbiū summae vanitatis abierit, et graues poenas alieni sceleris dederit. Verissimè pronunciat Isocrates meus (quid ni verò meum apellem, quem et maximi facio, et tot vigilijs illustrare studui?) artibus autoritatem conciliare non eos, qui multa insolenter de eis iactare audeant, sed qui id eruere ac proferre possint, quod vnaquaque contineatur, nec iniuria contemni vulgò et derideri eos, qui scientiam futurorum professi, ne praesentia quidem prudenter administrent, hominibus planè indoctis ineptiores. Caeterùm bona mihi spes est, Hieronymi Cardani praestanti ingenio et multiplici reconditarum artium doctrina et tua fideli et solerti opera, quem Naturae propiciae singularis quidam genius adiuuat, diuinam Mathesin pristinam dignitatem et autoritatem recuperaturam. Quod quidem non tam subtilibus disputationibus fiet, quam si (ut Firmici verbis vtar) Astrologia fidem suam hominibus responsionum apotelesmatumqúe gratulabor, siquidem eam mihi infesti Martis radij denegarint. Conferrem eodem et ipse libens omnem operam, studium atque ingenium meum (si quod est) si tantum praestare possem, quantum et ipse cupio, et rei magnitudo flagitat. Nunc verò quid conatus sim, imò verò quam parum, aut nihil potius, praestiterim, vides, et lucubratiunculam hanc qualemcunque, saltem ut diurnae familiaritatis nostrae et iucundae consuetudinis pignus et monimentum, pro candore tuo aequi bonique facies. Nam quae à me praetermissa sunt, studiosi ex primo Firmici, et quarto Manilij libro, ex praefatione Ptolemai in Quadripartitum, ex Lucij Bellantij, Ioannis Iouiani Pontani, et aliorum eruditorum scriptis petant. Ego artis fundamenta mihi non attingenda esse censui (id enim et maioris opere est, et ab ijs quod modò citaui, ac pluribus alijs abundè factum) sed imperitioribus, artis et vsum et abusum breuiter demonstrare sum conatus. Vale quam felicissimè.¹ Augustae Vindelicorum X. Cal: Martij. Anno dominicae nativitatis M. D. LVII.

¹Handschriftliche Ergänzung Wolfs in seinem Handexemplar (Staatliche Bibliothek Neuburg a. d. Donau, 2° BW 5):

vnà cum Diana tua, quae matronalem grauitatem pari suavitate temperatam p̄ae se mihi ferre videtur. Cuius tamen suauiss[imis] amplexibus ita velim indulgeas, ne te VRANIAE veteris amicae capiat obliuio: ne hominem Deae, mortalem immortali praetulisse videaris. Aut, si Diana quoque Dea est (Non iam de tua Chlaelia quae urbanissima est, sed de Apollinis sorore loquor) syluestris illa certè et montana Dea est: Vrania verò caelestis, et Musarum nulli secunda, si non princeps omnium. Rectè verò Theocritus.

Ἐκ μοισῶν ἀγαθὸν κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι.

quem versum vt memoriae mandares et perpetuum industriae calcar haberet: ego sic conuerti.

Musa parit celebrem facundo carmine famam.

Bemerkung Wolfs zu der gesamten handschriftlichen Ergänzung: σκωπτικά, μᾶλλον δὲ μαντικά.